

Tijdelijke grondwaterstandverlagingen verkenning van problemen en oplossingsrichtingen

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Problematiek	4
2.1	Actualiteit.....	4
2.2	Oorzaken	5
2.3	Conclusie.....	7
3	Oplossingsrichting	8
	Bijlage 1: Procesbeschrijving bemalingen	10
	Bijlage 2: Verslag bijeenkomst 20 januari 2009	14

1 Inleiding

Risico's bij tijdelijke grondwaterstandsverlagingen

In diverse sectoren in de bouw worden grote investeringen gedaan. En nagenoeg bij elk project moet worden bemalen. Een tijdelijke grondwaterstandsverlaging door bemaling is een zeer beperkt onderdeel van de totale investering en lijkt daarmee van ondergeschikt belang. Vanuit risicomanagement bezien is een tijdelijke grondwaterstandsverlaging door bemaling echter zeer relevant: het geeft een risico met een redelijke kans op afwijkingen en met grote gevolgen voor tijd en geld.

Tijdelijke grondwaterstandsverlaging door bemaling staat de laatste tijd meer in de belangstelling. Dat heeft diverse oorzaken: een aantal grote projecten waarbij de problemen en de gevolgen van grondwaterstandsverlaging in de landelijke media terecht gekomen zijn en de toegenomen aandacht voor grondwaterkwaliteit en -kwantiteit.

Het toegenomen meervoudig gebruik van de ondergrond en een toename in complexiteit van de projecten levert een toename van het risico op ongewenste effecten. De kans dat ongewenste effecten schade tot gevolg hebben, wordt groter. De schade die dan optreedt, wordt ook groter. Er kan sprake zijn van schade aan de constructie of financiële schade doordat werkzaamheden langer duren of er extra maatregelen genomen moeten worden. Er kan ook sprake zijn van schade aan de omgeving bijvoorbeeld aan gebouwen, natuur. Verplaatsing van verontreinigingen is ook een vorm van schade die kan optreden als gevolg van tijdelijke grondwaterstandverlaging.

Punten waardoor grondwaterstandsverlagingen extra aandacht krijgen en waardoor de roep om de risico's bij bemaling beter te beheersen, luider klinkt. De overdracht van de bevoegdheden van de provincie naar de waterschappen in het kader van de Waterwet lijkt daarbij zowel een versterkende factor (verlies van kennis) als een kans (nieuwe situatie) om tot aanpak te komen.

Workshop

SIKB heeft samen met Bouwend Nederland op 20 januari 2009 een workshop georganiseerd waarin de problematiek rondom tijdelijke grondwaterstandverlagingen is verkend. Tijdens de bijeenkomst waren vertegenwoordigers vanuit de gehele procesketen aanwezig: opdrachtgevers / initiators, opdrachtgevers/hoofdaannemers, onderaannemers/bemalers, schade-experts en bevoegd gezag (vergunningverleners / handhavers) vanuit zowel provincies als waterschappen. Een beschrijving van het proces van tijdelijke grondwaterstandverlaging is bijgevoegd in bijlage 1. Het verslag van de bijeenkomst is bij deze notitie gevoegd als bijlage 2.

Doel rapportage

Naar aanleiding van deze bijeenkomst wordt deze verkenning van mogelijkheden tot kwaliteitsverbetering gerapporteerd. Het doel van deze verkenning is:

- het beschrijven van de problematiek van de tijdelijke grondwaterstandverlagingen. De rollen van opdrachtgever, opdrachtnemer en bevoegd gezag staan hierbij centraal;
- het doen van aanbevelingen om de problemen bij het uitvoeren van een tijdelijke grondwaterstandsverlaging aan te pakken.

Op basis van deze verkenning kan een projectplan opgesteld worden waarin de te nemen stappen verder uitgewerkt worden.

2 Problematiek

2.1 Actualiteit

De actualiteit laat zien dat problemen bij bemalingen kunnen leiden tot grote overlast en schades. Het betreft diverse aspecten van problematiek van tijdelijke grondwaterstands verlagingen¹. Hieronder ter illustratie een korte lijst met voorbeelden van problemen en schades die de afgelopen periode ontstaan zijn en samenhangen met tijdelijke grondwaterstandverlagingen door bemaling.

Verzakking

1. In Delft vertonen alle huizen in de buurt van een bouwput voor de Koepoort parkeergarage scheuren en verzakkingen.
2. In Middelburg werd de bouw van een theater in de binnenstad stil gelegd nadat er schade aan de huizen was geconstateerd. De gemeente heeft de schade vergoed van herstel tot nieuwwaarde en kocht diverse beschadigde panden op. Dit heeft geleid tot verkrotting van een monumentale buurt.
3. Schade aan de aanbouw van 20 huizen in Zwolle, mogelijk als gevolg van bronbemaling bij bouwwerkzaamheden in de omgeving.

Wateroverlast

4. In Wijk bij Duurstede zijn de archieven in het gemeentehuis onder water gelopen. De oudste documenten dateren uit de 14^e eeuw. De schade loopt waarschijnlijk in de miljoenen. In het gemeentehuis wordt verbouwd. Het grondwater kwam omhoog doordat een pomp niet werkte en de beveiligingsmechanismen faalden.

Verontreinigd grondwater

5. In het werkgebied voor het verleggen van de Talmalaan in Utrecht is uit een meting gebleken dat het diepere grondwater (vanaf ongeveer 20 meter beneden maaiveld), sterker is verontreinigd dan een jaar daarvoor. Er wordt onderzocht wat de preciese oorzaak is. De werkzaamheden zijn gedurende het onderzoek stilgelegd.

Stankoverlast

6. Bronbemaling bij ontgraving aan de Marsdiepstraat in Den Helder. Winkeliers, bewoners en bezoekers ervaren zware stankoverlast door onder meer het uiteinde van een beluchtingspijp van de bronbemaling. Daarbij is door het RIVM geconstateerd dat de concentraties SO₂ en H₂S op het terrein bij de pijp dusdanig hoog zijn, dat maatregelen met het oog op de volksgezondheid gewenst zijn om emissies te reduceren.

¹ De verzakkingen als gevolg van de werkzaamheden aan de Noord-Zuid Lijn in Amsterdam betroffen lekkage bij een diepwand. Deze casus, hoeveel er ook van te leren valt, valt buiten de hier besproken problematiek.

Onrust

7. Door bemaling vrezan veel bewoners en huiseigenaren voor de stabiliteit van de grond hetgeen volgens hen kan leiden tot stijging van het grondwaterpeil (onderlopen kelders) en verzakkingen. Overheden hebben moeite om die onrust bij burgers te beperken/weg te nemen. Voorbeeld: Doetinchem waar omwonenden ongerust zijn over het overpompen van grote hoeveelheden grondwater vanuit de bouwput Loo Kwartier naar een nabijgelegen bosperceel waar het water terug in de grond wordt geïnjecteerd (retourbemaling).

2.2 Oorzaken

De problemen bij tijdelijke grondwaterstandverlagingen spelen op diverse vlakken waardoor alle partijen in de keten van het werk er mee te maken hebben: zowel opdrachtgever, opdrachtnemer als bevoegd gezag. Ieder komt op hun eigen vlak problemen tegen die zijn gerelateerd aan tijdelijke grondwaterstandverlagingen. Onderstaand worden de oorzaken per speler in de keten beschreven.

Opdrachtgever/initiator

De opdrachtgever is de initiator van een proces. Hier ligt het initiatief om een project te starten (bouwen of een leiding). Bij de opdrachtgever zijn twee sporen zichtbaar:

- alles wordt uitbesteed richting opdrachtnemer, inclusief een groot deel van de risico's;
- er wordt veel in eigen hand gehouden, waarbij ook de risico's bij de opdrachtgever blijven.

Bij het zoveel mogelijk uitbesteden heeft de opdrachtgever geen kennis nodig van bronbemalingen. De opdrachtgever geeft alle verantwoordelijkheden met betrekking tot de grondwaterstandsverlaging voor het project uit handen, behoudens het feit dat hij een minimumeis heeft voor eigen kennis om een verantwoorde uitbesteding uit te kunnen voeren.

Als de opdrachtgever zelf veel in de hand houdt, wordt het bemalingsadvies door de opdrachtgever opgesteld en vraagt de opdrachtgever de vergunning aan. In dat geval is de opdrachtgever ook verantwoordelijk voor de naleving van de vergunning.

De *overdracht van informatie* is cruciaal. De opdrachtgever heeft informatie beschikbaar en zal deze beschikbaar moeten stellen aan de opdrachtnemer. Een check op de volledigheid van deze informatie is gezien de complexe organisatie van het werk en de ondergeschikte positie van bemalingen echter moeilijk. Zeker als de opdrachtgever geen inhoudelijke kennis heeft van bemalingen.

Daarnaast dient de opdrachtgever ervoor zorg te dragen dat tussentijdse wijzigingen in bijvoorbeeld het programma van eisen worden verwerkt in een (nieuwe versie van) het bemalingsadvies. Doordat de impact niet altijd wordt overzien, gebeurt dit niet in voldoende mate. Het (niet gewenste) effect is dat problemen moeten worden opgelost tijdens het opstarten of uitvoeren van de bemaling.

Adviesbureau

De kennis voor het opstellen van een bemalingsadvies wordt veelal bij een adviesbureau ingekocht. De adviesbureaus hebben geen verantwoordelijkheid voor het bemalingsadvies, en worden alleen voor het opstellen van het advies ingehuurd. De adviesbureaus hebben *dus weinig binding met het project en het uitgebrachte advies*. De

kennis wordt ingekocht voor de duur van het opstellen van een bemalingsadvies en verdwijnt weer uit het proces op moment dat dit opgeleverd wordt.

Overigens wordt vanuit de bijeenkomst geconstateerd dat ook hier de *kennis* op gebied van tijdelijke grondwaterstandsverlaging vermindert.

Opdrachtnemer/hoofdaannemer

Vaak is de opdrachtnemer houder van de onttrekkingsvergunning en daarmee verantwoordelijk voor de gevolgen van de onttrekking. Door design&construct-contracten en DBFMO-contracten krijgt de opdrachtnemer steeds meer verantwoordelijkheden. Hiermee wordt richting opdrachtgever één aanspreekpunt gerealiseerd. De werkzaamheden en de informatiestromen moeten nog steeds dezelfde weg afleggen, de verantwoordelijkheid hiervoor ligt nu echter duidelijk bij de opdrachtnemer.

Hoewel we spreken over één opdrachtnemer, zal dit vaak een consortium van bedrijven zijn of een hoofdaannemer met meerdere onderaannemers. Binnen het consortium *ontbreekt vaak de controle op volledigheid en actualiteit van de informatie*, zeker ten aanzien van onderaannemers. Het tijdelijk verlagen van de grondwaterstand is een maatregel om een werk mogelijk te maken en krijgt niet dezelfde aandacht als het werk zelf.

Zelfs als er een communicatieplan en een veiligheidsplan is, zal een grondwaterbemaling in het algemeen weinig aandacht krijgen. Dit kan ook komen omdat in de voorbereiding (na het bemalingsadvies) geen mensen worden betrokken die effecten op de geplande bemaling kunnen schatten. Problemen moeten dan aan het einde van de keten ad hoc en met kunst en vliegwerk opgelost worden.

Onderaannemer/bemaler

De bemalers zijn nog vaak familiebedrijven van beperkte omvang. De *kennis* die deze bedrijven hebben opgebouwd is vaak regionaal en gebaseerd op overlevering. Een goede praktijkgerichte opleiding ontbreekt.

De bemaler heeft weinig tot geen invloed op het voortraject. Het contact opdrachtnemer – bevoegd gezag ontbreekt bovendien vaak, zeker het contact met de onderaannemer. *Doordat de informatie-uitwisseling wederzijds niet altijd voldoende is en worden in praktijk suboptimale oplossingen gekozen.*

De bemalers slagen er maar beperkt in om de inhoud en impact van hun werkzaamheden aan anderen over te brengen. Het vak wordt als ingewikkeld, maar tegelijk als marginaal gezien.

De bemaler is echter als uitvoerende verantwoordelijk voor alles wat te maken heeft met het droog houden van de put of sleuf en de invloed die de bemaling op de omgeving heeft. Hij moet afgaan op het bemalingsadvies en moet eventueel optredende afwijkingen zelf oplossen. Afwijkingen ten opzichte van het bemalingsadvies kunnen het gevolg zijn van zijn eigen interpretatie en deskundigheid, maar ook van het moeten oplossen van onverwachte incidenten in de praktijk. Hierbij wordt hij soms beperkt door de technische middelen die hij ter beschikking heeft en de (interpretatie van) contractsafspraken.

De bemaler heeft vaak niet de mogelijkheid (middelen/bedrijfsomvang) het risico te dragen of te verzekeren. Daar waar dit risico wel genomen wordt of moet worden, betekent dat in de praktijk dat eventuele schade lang niet altijd gedekt is.

Bevoegd gezag

Het bevoegd gezag behartigt het publiek belang. Ze verleent een vergunning als aangetoond is dat effecten van de bemaling binnen gestelde randvoorwaarden blijven. Daarom stelt ze minimumeisen aan een aanvraag en wil ze kunnen toetsen of effecten acceptabel zijn.

Het risico voor de vergunningverlener schuilt vooral in het *onvolledig geïnformeerd* zijn door de diverse schakels tussen de vergunningverlener en de bemaler. Ook *gebrek aan kennis en praktijkervaring* met betrekking tot (de gevolgen van) bemalingen maken dat de publieke afweging niet altijd goed genoeg gemaakt kan worden.

De toezichthouder / handhaver dient om te gaan met enerzijds de eisen vanuit de vergunning en anderzijds de feitelijke situatie op het werk. Bij afwijkingen van het verwachte beeld (hetgeen vaak het geval is) moet een afweging ten aanzien van het vervolg plaatsvinden. Een *afweging van belangen*, namelijk schade voor de uitvoering (voor de opdrachtgever) of schade aan het publiek belang (verzakkingen of schade aan natuur), is *binnen de huidige systematiek echter moeilijk te maken*.

De grootschalige overdracht van taken door de invoering van de Waterwet, zonder dat daarbij sprake is van gelijktijdige overgang van personeel van provincie naar waterschap, betekent in feite *op korte termijn een vershraling van kennis* binnen het proces van tijdelijke grondwaterstandsverlagingen.

De ervaren mensen bij de provincie worden vervangen door medewerkers van het waterschap die die ervaring nog niet hebben.

2.3 Conclusie

Tijdens de workshop op 20 januari 2009 blijkt dat de problematiek in de gehele keten wordt ervaren. Zowel opdrachtgever, opdrachtnemer als het bevoegd gezag hebben behoefte aan middelen om de geschetste problemen met tijdelijke grondwaterstandsverlagingen te verminderen. De suggestie om met een pakket van maatregelen de kwaliteitsverbetering binnen de gehele keten te realiseren wordt breed ondersteund.

3 Oplossingsrichting

De bemaling is onderdeel van een keten. Om de kwaliteit van de bemalingen te bevorderen is borging van de gehele keten (het werkproces als geheel) wenselijk. Dit is niet iets dat van de ene op de andere dag gerealiseerd is. Een effectieve aanpak vraagt:

a. **betere borging van de informatieoverdracht in de procesketen**

Op basis van de bijeenkomst op 20 januari 2009 lijkt de meeste winst te halen in verbeterde borging op gebied van de informatieoverdracht en het daadwerkelijk gebruik hiervan. Het contact opdrachtnemer – bevoegd gezag ontbreekt vaak, zeker het contact met de onderaannemer/bemaler.

b. **documenten met duidelijke werkafspraken voor iedere partij in de keten**

Een tweede punt waar toegevoegde waarde is te behalen, is het formuleren van processtappen waarin vroegtijdig overleg met de betrokken partijen wordt vastgelegd. De overdracht van alle informatie en opgebouwde kennis van een project zal binnen de hele keten geborgd moeten zijn. Een bemalingsadvies is gebaseerd op uitgangspunten die voortvloeien uit het werk. Als deze (sterk) veranderen moet het bemalingsadvies herzien worden. Deze informatiestroom moet geborgd zijn. Door het proces te borgen en eisen te stellen aan informatie, informatieoverdracht en beschikbaarheid van kennis wordt de kwaliteit van de procesketen geborgd en risico's voor de uitvoering en voor de omgeving geminimaliseerd.

Een derde verbeterpunt is een heldere beschrijving van de verantwoordelijkheden.

Voorgesteld wordt om dit als volgt vorm te geven:

- * bij de opdrachtgever / initiator en de opdrachtgever/hoofdaannemer: een checklist (programma van eisen);
- * bij de opdrachtnemer/bemalingsadviseur: een protocol of werkinstructie voor de uitvoering van het werk. De beschikbare informatie en kennis over de ondergrond zijn beperkt en blijven een onzekere factor. Een van de verbeterpunten hierin zal zijn om de beschikbare informatie op een goede manier bij elkaar te krijgen en gedurende het hele proces beschikbaar te houden en te updaten.
- * bij de opdrachtnemer/bemaler: een protocol voor de uitvoering van het werk. Hierin kan worden vastgelegd welke informatie minimaal noodzakelijk is en aan welke randvoorwaarden het proces minimaal moet voldoen om te kunnen komen tot een goede grondwaterbemaling. Het protocol zal in de basis een soort checklist zijn om na te kunnen gaan of op verantwoorde wijze een grondwaterbemaling uitgevoerd kan worden. De beschrijving van de checklist is de basis voor een protocol voor procesvoering waarin informatieoverdracht en de procedure staan beschreven.
- * bij het bevoegd gezag: een toetslijst voor vergunningen en voor het toezicht

c. **overdracht en onderhoud van kennis**

Er wordt verschraving van kennis in het hele werkveld gesignaleerd. Het is gewenst om aandacht te geven aan kennis en ervaringseisen voor diverse sleutelrollen in het proces en gerichte kennisoverdracht te organiseren, via bijvoorbeeld (praktijk-) opleidingen. Daarnaast kan informatiemateriaal ontwikkeld worden om de kennis te vergroten bij bevoegd gezag en opdrachtgever, zodat aansturing en toetsing op goede wijze kan plaatsvinden.

d. **verbetering van de communicatie**

Het is gewenst de communicatie van bemalingsadvies en impact van (aanpassingen in) de uitvoering naar betrokkenen die niet deskundig zijn, te verbeteren. Het bemalingswerk wordt als specialistisch ervaren. Er is behoefte aan een praktische vertaling van het bemalingsadvies: wat betekenen de in het bemalingsadvies omschreven debieten en wat zijn de gevolgen van het advies voor de werkzaamheden / betrokkenen in de rest van de keten.

Vervolg

Aanbevolen wordt om deze oplossingsrichting uit te werken in een projectplan. In het projectplan komen aan de orde:

- betrokkenheid van partijen bij uitwerking en realisatie van het vervolg (inclusief rolverdeling)
- inhoudelijke uitwerking van de activiteiten
- prioritering
- financiering van de activiteiten.

Bijlage 1: Procesbeschrijving bemalingen

Het grondwater in grote delen van Nederland bevindt zich relatief dicht aan de oppervlakte. Dit betekent dat bij veel ingrepen in de ondergrond een bemaling onderdeel uitmaakt van de werkzaamheden. De effecten van een dergelijke bemaling worden vooraf ingeschat in een bemalingsadvies en de uitvoering van een bemaling wordt vastgelegd in een bemalingsplan. Afhankelijk van het volume grondwater dat onttrokken gaat worden, moet een vergunning aangevraagd worden of kan met een melding worden volstaan. Het bemalingsadvies wordt bijgevoegd bij de aanvraag.

Tijdens de bemaling wordt het onttrokken volume geregistreerd, ook de effecten op de omgeving worden gemonitord. Het bevoegd gezag (provincie of waterschap) voert de handhaving uit. Bij overschrijding van de vergunde hoeveelheden of bij onregelmatigheden kan het werk worden stilgelegd.

Afbakening

Het toepassen van kwaliteitsborging heeft een duidelijke omschrijving van de toepasbaarheid nodig. In het voortraject is het onderscheid tussen stationaire bouwputten en lijnvormige infrastructuur (kabels en leidingen) meerdere malen genoemd. Vooralsnog zal deze verkenning uitgaan van deze twee mogelijke situaties:

8. een stationaire bouwput die voor de duur van de (ondergrondse) bouw droog gehouden moet worden;
9. een voortschrijdende sleuf die per (aansluitende) trajecten droog gehouden moet worden voor de duur van de werkzaamheden.

Voor het proces is het onderscheid tussen beide situaties niet van belang, het onderscheid gaat met name een rol spelen op het vlak van de relatie tussen de totaal onttrokken hoeveelheid water en de effecten op de omgeving. En daarmee op de risico's in relatie tot het totale debiet.

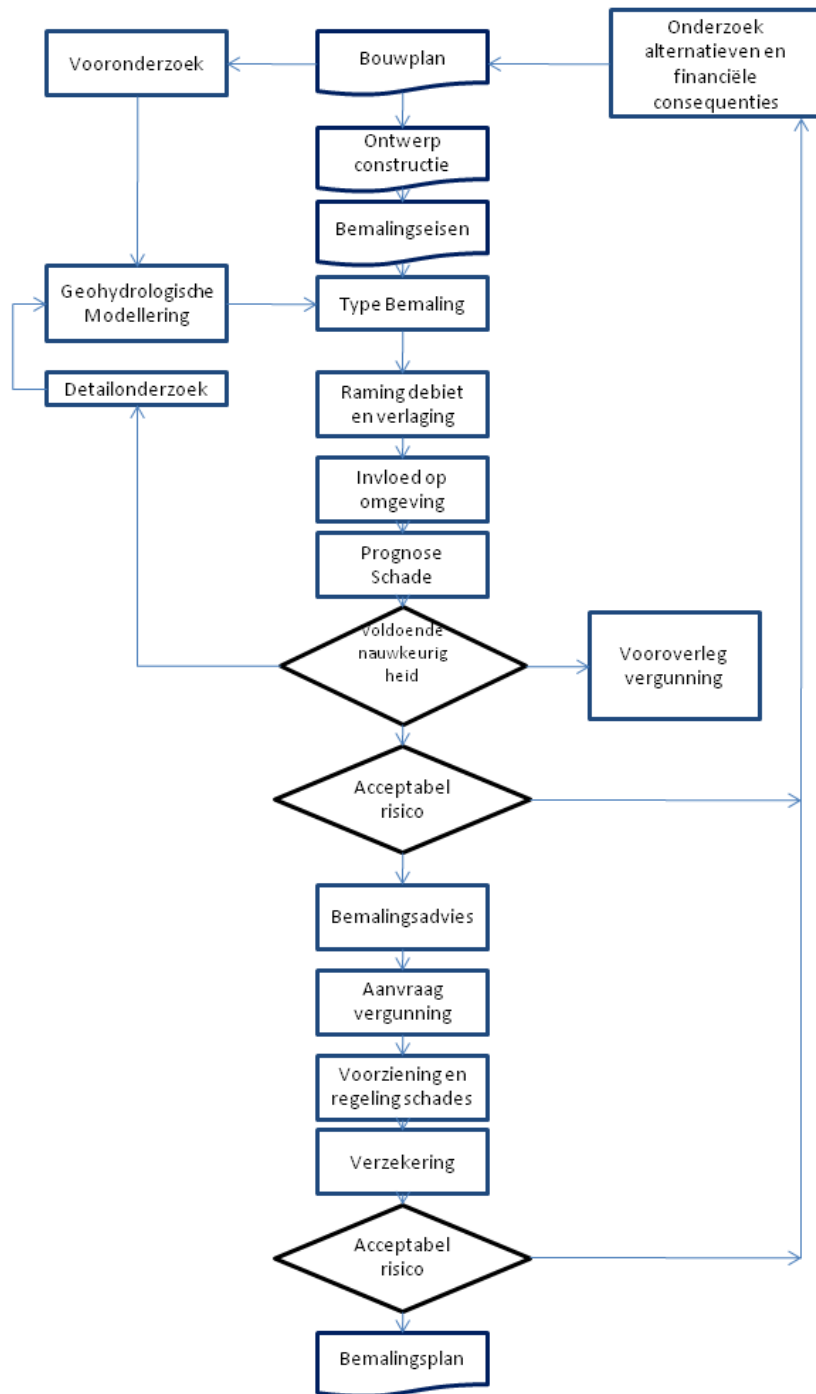
In het voortraject is ook enkele malen gesuggereerd om de problematiek van bouwputten en lekkende damwanden in deze studie mee te nemen. Het gemeenschappelijke punt van de negatieve gevolgen van grondwaterstandsverlaging zou de verbindende factor kunnen zijn. Dit wordt vooralsnog buiten deze rapportage gehouden.

Tijdelijke grondwaterstandsverlagingen

Een bronbemaling komt meestal pas tot stand na een lang voortraject voor het hele project. Een opdrachtgever formuleert een wens waar door opdrachtnemers op ingeschreven kan worden. Bij dit proces is vaak nog niet veel locatie specifieke informatie beschikbaar waardoor een inschatting van de risico's op het gebied van (grond)water niet volledig gemaakt kan worden.

Als een project gaat lopen wordt, vaak door een extern adviesbureau een bemalingsadvies opgesteld op basis waarvan de eventueel benodigde vergunning kan worden aangevraagd. Dit advies kan opgesteld zijn in opdracht van de opdrachtgever of van de opdrachtnemer. Het bemalingsadvies is dus vaak in een relatief vroeg stadium opgesteld. Het in figuur 1 getoonde schema geeft aan hoe een bemalingsadvies en een voorlopig bemalingsplan tot stand kan komen.

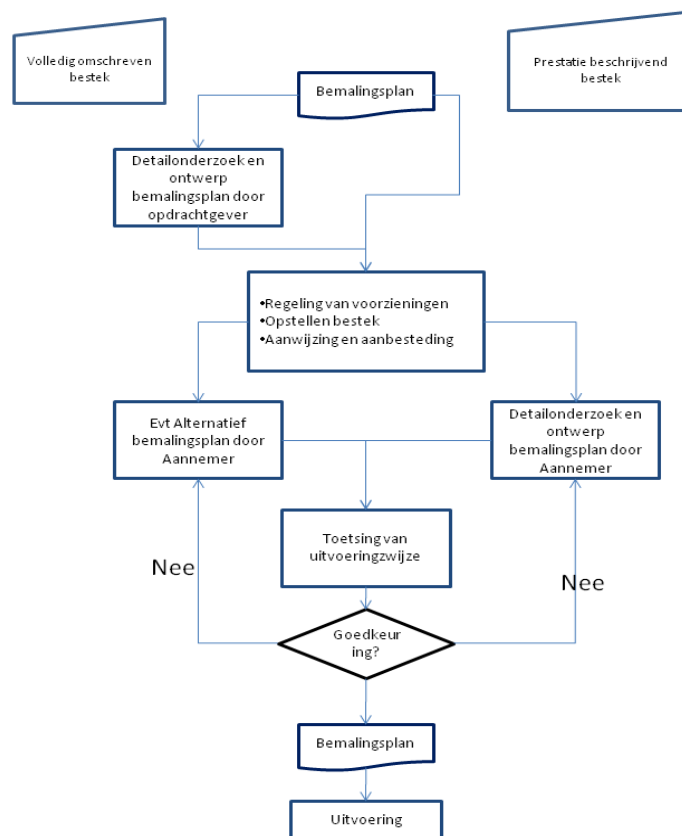

Figuur 1: Stroomschema voor de totstandkoming van het bemalingsadvies en (voorlopig) bemalingsplan (bron Bemaling van bouwputten, SBR 2003)

De verantwoordelijkheden in het schema in figuur 1 lopen van de opdrachtgever naar de opdrachtnemer, afhankelijk van de precieze vorm van het contract. Het moment van overdracht van verantwoordelijkheid zal dus variëren. Het tot stand komen van een bemalingsadvies gebeurt in de voorbereidende fase.

Het aanvragen en verlenen van de vergunningen is een belangrijk moment in dit proces. Dit is het moment waarop het bevoegd gezag de aanvraag toetst en er vastgelegd wordt wat de debieten en de effecten van de bemaling mogen zijn. Aangezien de vergunningprocedure tot circa 6 maanden in beslag kan nemen wordt de aanvraag veelal in een vroeg stadium gedaan.

In de uitvoeringsfase liggen de verantwoordelijkheden bij de opdrachtnemer en de onderaannemers, waaronder de bemaler. Deze krijgt de opdracht de bemaling te realiseren op basis van een aanbieding die vaak een gunningscriterium heeft van de laagste prijs. De bemaler wordt dus vaak in een laat stadium betrokken. De uitgangspunten van het bemalingsadvies kunnen door aanpassingen in het plan of door nieuwe inzichten al niet meer geldig zijn en de bemaling is vaak de sluitpost op de begroting. De wijze waarop in de uitvoeringsfase een bemaling tot stand komt wordt gegeven in figuur 2

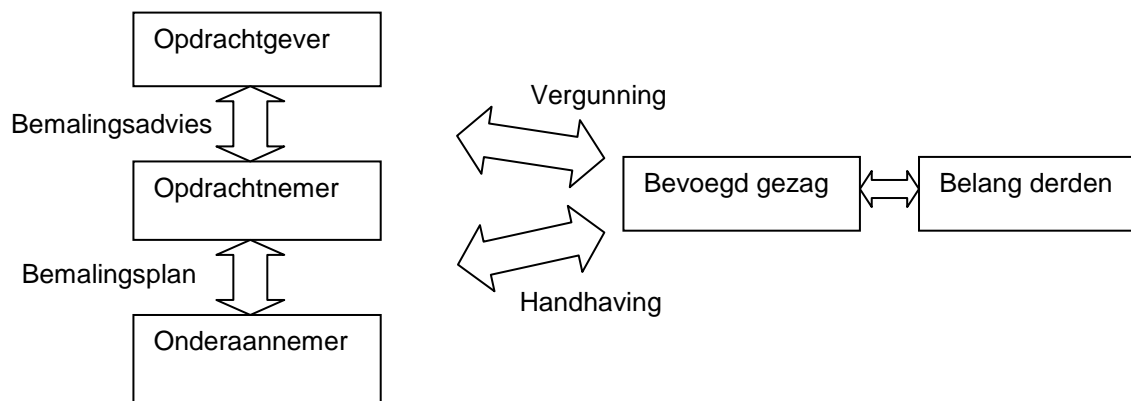
Figuur 2: Stroomschema voor de uitvoering van een bemaling (bron Bemaling van bouwputten, SBR 2003)

Het bevoegd gezag beoordeelt de aanvraag, veelal op basis van het bemalingsadvies. Toezicht en handhaving vinden plaats op basis van het gestelde in de vergunning. Ook hiervoor geldt dat de vergunning verleend wordt op basis van gegevens die vroeg in het proces verzameld moeten zijn. De handhaving vindt plaats op het onttrokken debiet en

op gevolgen in de omgeving zoals zetting of verdroging.

Het bevoegd gezag is op twee momenten in het proces betrokken, als vergunningverlener in de voorbereidende fase en tijdens de uitvoering voor de handhaving. Hier ligt de verantwoordelijkheid om een belangenafweging te maken waarbij de invloed van de bemaling op zijn omgeving, zowel voor het onttrekken van het water uit de bodem (zettingen, verdroging), als voor het afvoeren van dit water naar de omgeving (lozing riolering/oppervlaktewater, herinfiltratie) afgewogen wordt tegen het economisch belang van de opdrachtnemer (en de opdrachtgever)

De keten is als volgt te schematiseren:

De plaats waar de verantwoordelijkheden liggen verschilt per project. Het kan zijn dat de opdrachtnemer de vergunning heeft, deze kan ook door de opdrachtgever aangevraagd zijn. Dit is sterk afhankelijk van de contractvorm en de praatrechtelijke afspraken over risicotoedeling. Ook de plaats in de keten waar en het moment waarop het bemalingsadvies en het bemalingsplan opgesteld worden kan variëren. Het bemalingsadvies en bemalingsplan kunnen ook opgesteld worden door een derde ingehuurde partij. Veelal is de bemaler hier niet bij betrokken.

De verantwoordelijkheden liggen niet altijd even duidelijk vast. Het behartigen van de belangen van derden is wel een duidelijk afgebakende verantwoordelijkheid. Deze ligt bij het bevoegd gezag.

Bijlage 2: Verslag bijeenkomst 20 januari 2009

VERSLAG

Bijeenkomst Tijdelijke grondwaterstandsverlaging

Datum : 20 januari 2009
Tijd : 13:30 uur
Plaats : SIKB, Gouda
Kenmerk : PRJ136_N_09_33972

Dick van Pijkeren van SIKB heet iedereen welkom en geeft een korte inleiding waarin de rol van SIKB wordt toegelicht. Tijdens de bijeenkomst zal een analyse gemaakt worden van de problematiek rondom tijdelijke grondwaterstandsverlagingen en zal gesproken worden over oplossingsrichtingen. Op basis van de discussie zal het vervolgtraject bepaald worden.

In de drie presentaties worden de verschillende aspecten van de problematiek toegelicht. Hieronder kort een paar punten die per presentatie naar voren kwamen. De presentaties worden met dit verslag meegestuurd.

Mark Raming vertelt vanuit de rol van opdrachtnemer hoe een integrale aanpak leidt tot kwaliteitsverbetering.

- a. De integrale aanpak leidt niet tot een verbeterde dialoog tussen opdrachtgever en het bevoegd gezag
- b. Ook bij een integrale aanpak wordt gebruik gemaakt van onderaannemers voor de bemaling.

Kasper Hoiting vertelt vanuit de rol van opdrachtgever hoe de Gasunie met bemalingen omgaat:

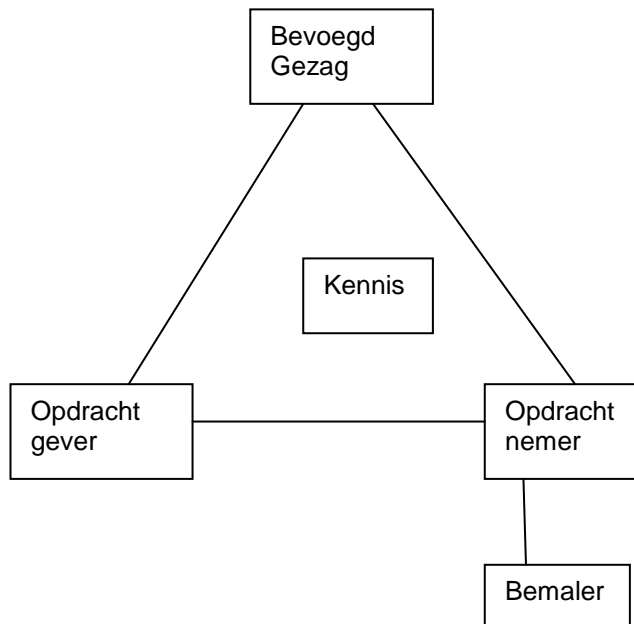
- c. Gasunie houdt veel in eigen hand, heeft ook veel kennis in huis en mist deze kennis bij bevoegd gezag;
- d. Belang van evaluatie, hoewel hier meestal geen tijd voor ingeruimd is;
- e. Eigen protocol (gasunie technische standaard), soms beknellend, aandacht voor up to date houden protocol;
- f. Aanpassingen in standaard zijn vaak incident gestuurd;
- g. Wens om VV en HH te sturen op effecten en niet op de kubieke meters;
- h. Onderscheid maken tussen lijnvormig (Gasunie) en stationaire bouwput.

Eddi Ottens van Waterschap Noorderzijlvest vertelt ten slotte over de relatief nieuwe rol van het waterschap als vergunningverlener en handhaver.

- i. Overdracht van provincie naar waterschap gaat zonder overdracht van middelen (menskracht) en beperkte overdracht van kennis;
- j. Ziet vaak knip en plakwerk bij de vergunningsaanvraag (bemalingsadvies);
- k. Onduidelijkheid hoe grens vergunning en melding, die vastgesteld is in het provinciale beleid, tot stand komt;
- l. Wens om vroegtijdig betrokken te worden bij de bemaling.

Na de presentaties geeft Dick een toelichting op de oplossingsrichtingen. De driehoek Opdrachtgever – Bevoegd gezag – opdrachtnemer met de bemaler meestal daaronder als onderaannemer geeft aanknopingspunten voor kwaliteitsverbetering. Op elk punt in de keten is voldoende kennis noodzakelijk, dit wordt als centraal aandachtspunt gezien.

10. Het contact opdrachtnemer – bevoegd gezag ontbreekt vaak, zeker het contact met de onderaannemer ;
11. De bemaling is onderdeel van een keten, om hierin de kwaliteit te bevorderen is borging van het systeem wenselijk
 - a. Bij de opdrachtgever zal dit een checklist (programma van eisen) kunnen zijn;
 - b. Bij de opdrachtnemer een protocol;
 - c. Bij bevoegd gezag een toetslijst
12. Er is behoefte aan praktische vertaling van het bemalingsadvies: wat betekenen de in het bemalingsadvies omschreven debieten en wat zijn de gevolgen van het advies voor de betrokkenen in de rest van de keten.

Op basis van de resultaten van de workshop zal het SIKB een rapportage maken met een projectvoorstel om te komen tot een kwaliteitssysteem voor tijdelijke grondwaterstandsverlagingen. Dit voorstel zal ter kennisname ook verspreid worden onder de aanwezigen.

